

Storm over de Wadden

Op 26 juni stond er even een noordweststorm aan onze Waddenkust. Kort maar krachtig, want de gemiddelde etmaal-windkracht in Den Helder kwam niet eens boven de 5-6 Beaufort. Ten noorden van ons, op de Noordzee, ging het er echter heftiger aan toe. Op Helgoland werd zelfs even orkaankracht gemeten (windkracht 12). Grote hoeveelheden zeewater werden daardoor opgestuwd tegen de Nederlandse kust. Met als gevolg dat vrijwel alle lage buitendijks gelegen gebieden bij hoog water onder water verdwenen. Een storm in het broedseizoen heeft natuurlijk nogal wat gevolgen. Eieren spoelen weg en nog niet-vliegvlugge jongen verdrinken. Een paar voorbeelden. Het kweldertje bij Hollum op Ameland, met dit jaar een record-aantal van vele duizenden paren Grote Sterns en grote kolonies van Kokmeeuw, Visdief en Noordse Stern, werd door de storm compleet 'schoongeveegd'. Op de Oosterkwelder van Schiermonnikoog verdwenen 40 nesten van Lepelaars in de golven. Hoewel op de Schorren van Texel een aantal lepelaarnesten door de bewakers van Natuurmonumenten met pakken hooi waren verhoogd, gingen ook daar een aantal nesten verloren. Griend verloor 200 paar Grote Sterns. Zowel op de Hors van Texel als op Vliehors 'verdrongen' kolonies met Dwergsterns. Daar legden ook de legsels en kleine jongen van 100 paar Noordse Sterns en meer dan 200 paar Visdieven het loodje. En zo kunnen we de lijst eindeloos aanvullen. Van de kolonievogels is het natuurlijk betrekkelijk makkelijk vast te stellen hoeveel er door zo'n hoge vloed verloren gaat. Moelijker is dat bij veel solitair broedende vogels. Griend meldde bijvoorbeeld het verlies van een nest van de zeldzame Middelste Zaagbek en voor de Oosterkwelder werd geschat dat 100 paar Tureluurs en 64 paar Scholekeksters hun kroost verloren. Langs ca. 1 km vloedmerk in De Slufter op Texel werden al 15 verdrongen hazen gevonden. Een geluk bij een ongeluk was dat de storm vrij laat in het seizoen plaatsvond. Veel vogelkuikens waren daardoor al vliegvlug. Dat gold bijvoorbeeld voor veel Lepelaars, maar ook voor de eerste lichte Dwergsterns op Texel en Vlieland en voor de meeste Bontbekplevieren. Andere soorten, zoals Scholekster, zijn door hun late broedseizoen echter extra gevoelig voor hoge waterstanden laat in het broedseizoen.

Het kweldertje van Hollum op Ameland herbergde dit jaar naast grote kolonies Kokmeeuwen, Visdieven en Noordse Sterns ook een record-aantal broedende Grote Sterns. Tijdens de storm op 26 juni verdween het geheel in de golven. Foto's Bruno Ens en Lieuwe Dijkens.

In het algemeen zijn kustbroedvogels goed aangepast aan de dynamische omstandigheden die in een "wildernis" als de Waddenzee heersen. Het gaat meest om langlevende soorten, die niet jaarlijk succesvol moeten zijn om de populatie in stand te houden. Het lijkt er echter wel op dat hoog water in het broedseizoen tegenwoordig steeds vaker voorkomt. Zo laten gegevens uit het scholeksteronderzoek op Schiermonnikoog zien dat de kans op een overspoelde kwelder significant is toegenomen. In de periode 1983-1995 kwam op de Oosterkwelder slechts in één van de 13 onderzoeksjaren hoog water voor. In 1996-2006 was dat in 9 van de 12 jaren het geval. Het is verleidelijk dit aan klimaatveranderingen toe te schrijven, maar stormstatistiek van het KNMI (overigens voor het hele jaar!) wijzen niet op een toename van stormactiviteit in onze omgeving. Belangrijk voor het voorkomen van stormvloed is vooral de windrichting en het moment ten opzichte van het tij. Noordwestelijke winden en springtij brengen voor kustbroedvogels het meeste risico met zich mee. In hoeverre windrichting ook door klimaatveranderingen wordt gestuurd is nog onduidelijk, evenals golfwerking en aspecten als bodemdaling, die eveneens een rol kunnen spelen bij het overstromingsrisico. In de komende jaren gaat SOVON de nieuwe gaswinning monitoren. De uitdaging zal daar onder andere bestaan om eventuele toenames in overstromingsrisico als gevolg van bodemdaling door gaswinning te onderscheiden van de effecten in veranderingen in windpatronen.

Met dank aan Otto Overdijk, Carl Zuhorn, Dick Schermer en VWG Texel

Lieuwe Dijkens

Vogelbalans brengt vogeltrends in beeld

Tijdens het Vogelfestival op 25/26 augustus jl. werd door SOVON en Vogelbescherming Nederland de 'Vogelbalans 2007' gepresenteerd. Deze 'vogelbalans' vat in een notedop de recente ontwikkelingen in aantallen en verspreiding samen en gaat in op de mogelijke effecten van klimaatveranderingen (het thema van het Vogelfestival in 2007). De gepresenteerde gegevens werden grotendeels ontleend aan eerder uitgekomen monitoring- en onderzoeksrapporten van SOVON en aangevuld met resultaten van onderzoek van andere instituten. Al jaren bestond de wens om de schat aan monitoringgegevens ook bij een breder publiek onder de aandacht te brengen. Vogels zijn door hun voorkomen en gedrag zo'n prominent onderdeel van onze omgeving, dat informatie over veranderingen in de vogelstand spannend is voor iedereen die geïnteresseerd is in wat er buiten gebeurt. De belangstelling van de pers (o.a. Acht-uur Journaal, grote landelijke dagbladen) was groot en laat zien dat de 'Vogelbalans' in een behoefte voorziet. Het is dan ook de bedoeling jaarlijks bij het Vogelfestival een nieuwe editie uit te brengen. Naast het bijgevoegde exemplaar is de pdf op www.sovon.nl beschikbaar, kijk onder 'publicaties' en 'vogelbalans' of gebruik de snelkoppeling op de startpagina.

